

24 Mayıs
2023

HAFTALIK GÜNDEM

BORÇ BÜYÜYOR

Merkez Bankası MB rezervleri uzun süredir ekside. İktidar uzun süredir swaplar başta olmak üzere aldığı doğrudan ve dolaylı borçlarla ekonomiyi döndürüyor. Görülen o ki borç, azalmak bir yana giderek artıyor. MB verilerine göre döviz açığı 52,7 milyar dolar. Başka bir deyişle MB'nin kasası eksi 52,7 milyar dolar.

İyi Partiye yakın bir ekonomist "Bu konuda bile hile yapıyorlar. Bu çok daha büyük bir şey. En az 75 milyar döviz açığı var. Bunu karşılamak üzere, seçim kampanyası sırasında, altın rezervlerini de hızla eritmek zorunda kaldılar" dedi.

Türkiye, dünyada altın rezervi açısından 12. ülke. Seçimlerde kullanabilmek için bunları bile harcamaya başlamışlar. Altınlar satıldığında da MB piyasadan döviz bulamıyor. Bu da ikili, üçlü kur oluşmasına neden oluyor. MB döviz kuru farklı, bankalardaki farklı, serbest piyasada bambaşka kurlar geçerli.

Türkiye'nin Rusya'ya da borcu artıyor. Rusya Akkuyu Santrali inşaatı için kullanılmak üzere MB hesaplarına depo para, yani faizsiz mevduat olarak yaklaşık 20 milyar dolar yatırmıştı. Sonrasında doğal gaz borcumuzu ertelemişlerdi. Şimdi bu ertelemeyi 2024 sonuna kadar uzatmaya karar vermişler. Böylece Türkiye hemen ödemesi gereken borçlarını toplamda 2024'e kadar ertelemiş oldu. MB'ye depo ola-

rak yatırılan ve ertelenen borçlar birlikte hesaplanınca Türkiye'nin Rusya'ya borcunun 65 milyar dolar seviyesinde olduğu görülüyor. Eğer Erdoğan seçimleri tekrar kazanırsa ilk iş olarak Rusya'dan bu borçları daha da ertelemesini isteyecektir. Erdoğan'ın ekibi yaptıkları ön temaslardan olumlu yönde sinyaller almışlar. Türkiye'nin toplam borcu 450 milyar dolar seviyesinde ve bir yıldan kısa sürede ödenmesi gereken borç yaklaşık 200 milyar dolar. Bunun bir kısmının birkaç ay içinde ödenmesi gerekiyor.

Türkiye'nin borçları, döndürülebilecek noktayı geçmiş görülüyor. Erdoğan bu yüzden ilk elde Rusya ile borç erteleme anlaşması yapıp iflası önlemeye çalışacak. Liberal ekonomistler bu borcun döndürülemeyeceğini söylüyorlar. Haklılar ama önerdikleri reçeteler tehlikeli. Özelleştirmeler, yeni vergiler ve IMF'ye başvurmak gibi yollar öneriliyor.

İktidar, bankalardan döviz çekilmesini yavaşlatabilir ya da durdurabilir. Kısmen ya da tamamen döviz kontrolüne geçmeyi düşünebilir. Ama ne Cumhur İttifakında, ne de Millet İttifakında ekonomik krize yönelik servet vergisinin "s"si bile gündemde değil. Kamucu, planlı ekonomiden de bahsedilen yok. Ekonomik krizden çıkış için ulusal demokratik devrim programı kendini dayatıyor.

ATA İTTİFAKI DAĞILDI

Ata İttifakı parçalandı ve sona erdi. İlk açıklamayı Adalet Partisi Başkanı Vecdet Öz yaptı. "Biz muhalif hareketiz. Cumhurbaşkanı Erdoğan ile asla bir arada olmayız. Kemal Kılıçdaroğlu'nu destekleyeceğiz" diye açıklama yaptı. Bu açıklama Sinan Oğan'ın Erdoğan'ı destekleyeceğinin işareti oldu. Zaten açıklama yapan Oğan "Millet İttifakı kötü bir yol izliyor. Teröristlerle işbirliği yapıyorlar. HDP ile işbirliği yapıyor. Ekonomi konusunda, mülteciler konusunda inandırıcı değil. Biz Erdoğan'ı destekleyeceğiz" dedi. Bunu der demez büyük tepkiyle karşılaştı ve bir sürü bilgi de akmaya başladı.

Sinan Oğan Azeri kökenli Türkiye vatandaşıdır. Yıllarca Azerbaycan'da da oturmuş. Bir sürü bağlantıları var. Aliyev ile ilişkileri de var. Ailesi İğdırlı. Oğan'ın Azerbaycan devlet petrol şirketi Socar ile danışmanlık bağlantıları var. Maaş alıyor. Socar İzmir Aliağa'daki Petkim'in sahibi. Ayrıca buraya Star adıyla kurduğu bir rafinerisi de var. Trans Anadolu Doğal gaz Hattı TANAP ve belli başlı doğal gaz dağıtım şirketleri var. Söylentilere göre Oğan'ın yıllardır bu tür iş takibi işleri dikkat çekiyormuş. Zamanında MHP'deyken de Bahçeli bu ilişkiler üzerinden eleştirmiş.

Orhan Bursalı ise Oğan'ın doktora ve diplomasının da para karşılığı alındığı yönündeki iddiaları dile getirdi. Moskova'daki doktora tezinin alanına uygun olmayacak kadar aşırı kısa bir metin olduğunu söylüyor. Oğan'ın Erdoğan'ı destekleme kararının ar-

kasında Aliyev'in olduğu iddiaları var. Bu akla yatkın bir iddia. Çünkü Aliyev, Kılıçdaroğlu'nun uyduruk İpek Yolu projesinde Azerbaycan'ın baypas edilmesine karşı resmen açıklama yapıp kızmıştı. "Kim eline tutuşturdu bu haritayı. Azerbaycan olmadan olur mu?" diye çıkmıştı.

Sinan Oğan, AKP'yi seçmeden önce ittifaktaki partilere "AKP'ye gidersek iki bakanlık alırız. İki de başkanlık alırız" demiş. TİKA ve Türki Devletlerle Koordinasyon Başkanlığı gündemdeymiş.

Ümit Özdağ ise tam tersi yönde açıklama yaptı. Kılıçdaroğlu'nu destekledi. 7 maddelik bir protokol imzaladılar. Terörle kararlı mücadele edilecek, anayasanın ilk dört maddesine dokunulmayacak, Türklük tanımını değiştirmeyecek, Suriyeliler gidecek gibi maddelerde anlaşılmış. Yapılan pazarlıklarda Özdağ'a İçişleri Bakanlığı ya da yeni kurulacak Göç İşleri Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı olmak üzere iki bakanlık ve yine adı geçen TİKA ile Türki Devletler ile ilişkiler başkanlığı verilebilir denilmiş. Kayyum konusu ise biraz gargaraya getirilerek yazılmış. Hukuk yoluyla karar verilirse kayyumlar atanabilir gibi bir uzlaşmaya varmışlar.

Ümit Özdağ anlaştıkları protokolü açıklarken genel uzlaşma üzerine değil, yalnızca Suriyeliler üzerine konuştu. Bunun da toplumda bir karşılığı var. Çünkü Türkiye'de yaşayan Kürtler arasında da göçmen karşıtlığı yüksek.

CHP PROPAGANDASI

CHP'nin son günlerde bu anlaşmalara ve manevralara bağlı olarak Suriyelilere yönelik düşmanlık söylemlerini yükseltmesi büyük tedirginlik yaratıyor. Suriyeliler arasında yayılan tedirginlik ve psikoloji İkinci Dünya Savaşı sırasında Yahudilerin ruh hâline benziyor. O dönemde Yahudileri aşağılayıcı, toplumdandırılmayı öngören, onları alt insan türü ilan eden yasaların çıkmaya başladığı dönemde Yahudiler nasıl hissediyorsa öyle hissetmeye başladılar. Kılıçdaroğlu'nun can havliyle son anda yaptığı bu hamleler işe yarar mı belirsiz. Yaraması çok zor. Bu dile karşı açıklama yapanlar oldu. Kadın Savunması Örgütü "Mültecilere dönük bu faşist ırkçı dili kınıyoruz" dedi. Sol Parti "Kılıçdaroğlu'nu destekliyoruz, dinci faşizmi engellemek üzere ama ırkçılığı da reddediyoruz, bütün kardeşlerimizle dayanışma içinde olacağımızı taahhüt ediyoruz" dedi.

Erdoğan'ın montaj Kandil videosu üzerine ilk turda Kılıçdaroğlu ve CHP, anket firmalarına "Bunun bir etkisi oluyor mu?" diye sormuşlar. Aynı soruyu Erdoğan da sormuş. CHP, anket firmalarından "En ufak bir etkisi olmuyor. Siz aynı şekilde devam edin" cevabını almış. Erdoğan ise "Çok etkili oluyor. Buna ağırlık verin" cevabını almış. AKP de ona göre propagandasını yürütmüştü zaten. Şimdi Kılıçdaroğlu'nun pişman olduğu söyleniyor. Bu videoya montaj diyerek saldırdılar ve belirli bir başarı elde ettiler. Ama AKP daha ağır şekilde terör bağlantısı üzerinden karşı propaganda başlattı.

Özdağ ile yapılan uzlaşmayı İyi Parti ve Akşener destekledi. Gelecek Partisinde Genel Başkan Yardımcısı Selim Temurci rahatsızlığını belirtti. DEVA'dan da rahatsızlık belirten açıklamalar yapıldı. İtirazlarda Özdağ'ın bir yandan Suriyelilere karşı ırkçı bir dil kullandığı, terörle mücadele kayyum ve Türklük tanımını gibi maddelerin protokole bağlanmasının milli irade kavramına ters düştüğü söylendi. Bu iki parti ümmetçi bir bakışla Kürtlerle de anlaşmayı öngörüyor. Dolayısıyla çarpık ve ırkçı bir renkle de olsa bu kadar milliyetçilik bile iki partiyi huzursuz etti.

ULUSAL BİRLİK HÜKÜMETİ İHTİYACI

Uzun zamandır siyasi değerlendirmelerimizde Türkiye'nin sorunlarını hiçbir partinin veya ittifakın tek başına çözemeyeceğini, bütün halk kesimlerini temsil eden; bütün parti, dernek, sendika, meslek örgütlerinin temsilcilerinin olduğu; halkın iradesini temsil eden demokratik meclise hesap verecek bir ulusal birlik hükümetine ihtiyaç olduğunu söylüyorduk. Bu birleşik halk hükümeti eliyle yürütülecek, vatan cumhuriyet emek anlayışını temel alan, bağımsızlık ve kamucu ekonomi programı ile toplumcu bir kurtuluşun mümkün olduğunu vurguladık.

Şimdi gözlerimizin önünde yaşanan siyasi tartışmalara; cumhurbaşkanı yardımcılıkları, bakan, milletvekili, kurum başkanlıklarının bir kısmı kapalı kapılar ardında yürütülen pazarlıklarla dağıtılmasına bakınca insanın aklına iki şey geliyor. Birincisi kimler kimlerle olabiliyormuş meğer. İkincisi, çok oy alan ittifak ana partileri, ne kadar oy aldığından bağımsız şekilde, çok az oy alan partilere bile bakanlık, kurum başkanlığı vermek zorunda kalıyor. Demek ki ülkenin can alıcı acil sorunlarını çözmek şöyle dursun, hiçbir parti ve ittifak tek başına iktidara dahi yaklaşmıyor.

Kısacası ulusal birlik hükümetine olan ihtiyaç tüm yakıcılığıyla kendini dayatıyor. Ne var ki ulusal demokratik güçlerin dağınık olduğu, siyaseti belirleme gücünden yoksun olduğu koşullarda bu ihtiyaç kendini çarpık şekilde, pazarlıklara dayalı ilkesiz birlikteliklerde kendini gösteriyor.

Türkiye halkı ve onun iradesini temsil eden ulusal demokratik güçler bu koşulları aşip ilkeli, demokratik ve dayanışmacı bir ulusal birlik hükümetine giden yolları yaratacaktır.

HABLEMİTOĞLU SÜİKASTI

Necip Hablemitoğlu davasında yeni bir gelişme oldu. 24 Mayıs 2023 tarihinde kesinleşen karara göre daha önce tahliye edilerek serbest bırakılan sanıklar hakkındaki tahliye kararı kesinleşti. Karara göre Bulgaristan'dan getirilen eski Albay Levent Göktaş, Ahmet Tarkan Mumcuođlu, Ukrayna'dan getirilen Gökhan Nuri Bozkır, Fikret Emek, Enver Altaylı tahliye edildi. Burada büyük bir muamma var. Hepsi özel harekâtçı. Karmakarışık ilişkiler var.

Sonuçta, Hablemitoğlu davasında "Esas suçluları bulduk, getirdik" dedikleri isimlerin hepsi delil yetersizliğinden serbest bırakıldı.

UKRAYNA CEPHESİ

Ukraynalıların komünizmden arınma yasası ile ismini Bahmut olarak değiştirdiği Artemovsk, 20 Mayıs tarihinden itibaren resmen Rusya'nın kontrolüne geçti. Batı basını yenilgilerinden sonra aslında Bahmut'un çok da önemli bir yer olmadığını yazmaya başladı. Oysa Artemovsk, ileri bir Rusya harekâtı için önemli bir zemin hazırlayacak olanaklara sahip.

Vagner ile Rusya Ordusu komutanları arasında ikilik sürüyor. Vagner, komutanları uyuşuk davranmakla ve Savunma Bakanı Şoygu ve Genelkurmay Başkanı Gerasimov'u Batı'ya hizmet etmekle eleştiriyor. Böyle bir kuruluşa ihtiyaç duyulması bile sıkıntılı görünürken bir de iç gerginlik havasının ortaya çıkması kötü. Putin yayınladığı mesajda iki tarafı da kutladı.

Batılı emperyalistler G7 zirvesinde açıkladıkları kararlara göre Ukrayna'ya F16 savaş uçakları vereceklerini söylediler. Eğitimler çoktan başlamış.

Patriot ve Kinjal füzesi rekabeti de oldu. Ukrayna bir sürü Kinjal füzesi düşürdüğünü söyledi. Rusya "Biz o kadar füze atmadık ki, siz ne düşürüyorsunuz?" diye açıklama yaptı. Fakat şimdiye kadar doğrulanan ve Batı basınının da kabul ettiği tek bir haber var bu konuda. Kinjal füzesi, işi bu tür füzelere karşı savunma yapmak olan Patriot bataryasını vurdu. Batarya mahvoldu. Bu da önemli bir haber olarak borsada bile etki gösterdi. Patriotu üreten firmasının hisseleri düştü. Kinjal'ı durdurmak için 32 adet Patriot füzesi ateşlenmiş ve hepsi boşa düşmüş. Haberlerden sonra birçok dünya ülkesi yeni Patriot siparişlerini iptal etmiş.

ABD TEMERRÜDE DÜŞER Mİ?

Amerika'da borç sınırı ve temerrüde düşme tartışması devam ediyor. Amerikan devletinin parası 31 Mayıs'ta bitiyor. 1 Haziran itibarıyla yeni bir borç sınırı gelmezse para bitiyor ve borçlarını ödeyemez, memur maaşlarını veremez duruma düşüyor. Kongrede cumhuriyetçilerin daha üstün olması nedeniyle anlaşamıyorlar. Pazarlıklar sürüyor.

İSRAİL

İsrail'de hükümetin yargı erkini ele geçirme girişimine ve dinciliğe taviz verip laikliği ayaklar altına almasına karşı protestoların 20. haftası da tamamlandı. Hemen hemen aynı güçler bu hafta içi de sokaklara dökülerek bu sefer bütçe hazırlıklarını protesto etti. Bütçede dincilere yönelik çok önemli ayrıcalıklar getiriliyor. Dincilere vergi istisnası getirilirken bütçenin üçte biri yine dinci kuruluşlara harcanmak isteniyor.

ERMENİSTAN

Paşinyan, "Karabağ Ermenilerine güvenlik garantisi sağlanması karşılığında Karabağ'ın Azerbaycan toprağı olduğunu kabul edebiliriz" dedi. Paşinyan buna benzer demeçler veriyordu ama ilk defa bu kadar açık konuşmuş oldu. Bu konunun Ermenistan için bir tabu olduğu belli. Paşinyan güvenlik garantisi için Batılılardan destek arıyor.

YUNANİSTAN

Yunanistan genel seçimlerinde sağcı hükümet Yeni Demokrasi Partisi yüzde 40,79; SYRİZA yüzde 20; PASOK yüzde 11,46; YKP yüzde 7,2; LİSY adlı aşırı sağcı parti yüzde 4,5 aldı. Buna göre YDP 146, SYRİZA 71, PASOK 41, YKP 26, LİSY 16 milletvekili çıkardı. Sonuçlar hiçbir partiye tek başına hükümet kurma yeterliliği vermedi.

YDP, Yunanistan kanunlarındaki birinci parti avantajını kullanabilmek için hiçbir partiyle koalisyon kurmayarak seçimleri ikinci tura erteleyecek. Daha önce seçim kanununa göre birinci partiye doğrudan ilave milletvekili veriliyordu. Yapılan değişiklikle, nispi temsile göre yapılan seçimler sonucu oluşan meclis hükümet kuramazsa, seçimler bir süre sonra tekrarlanıyor ve ikinci turda birinci olan partiye hükümet kurabilmesi için ilave milletvekili veriliyor. Seçimlerin ikinci turu 25 Haziran'da olacak. Birinci partiye fazladan 20 milletvekili verilecek.

YKP oylarını biraz toparlamış. Yaklaşık yüzde 1'lik bir artış var. Yıllardır yerinde saydığı görülüyor. SYRİZA kaybetti. Ama PASOK toparlanıyor. Anlaşılan PASOK'tan SYRİZA'ya kayan oylar geri dönmeye başlamış. SYRİZA hükümet kuracak güce ulaşip halkın iradesine aykırı olarak AB teslimiyet anlaşmasını imzalayınca hayal kırıklığı yaratmıştı. Eski Ekonomi Bakanı Yanis Varoufakis'in partisi MeRA25, yüzde 3 barajının altında kaldı ve parlamentoya giremedi